

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a treia

Cauza GRECU împotriva ROMÂNIEI

(cererea nr. 75101/01)

Hotărâre

Strasbourg

30 noiembrie 2006

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite la articolul 44 § 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Grecu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secția a treia), reunită în camera formată din:

Domnii B.M. ZUPANCIC, președinte,

J. HEDIGAN,

C. BIRSAN,

V. ZAGREBELSKY,

E. MYJER

DAVID THOR BJORGVINSSON

Doamna I. ZIEMELE, judecători

și Domnul V. BERGER, grefierul al secției,

După ce a deliberat în camera de consiliu din 22 septembrie 2005 și 9 noiembrie 2006,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 75101/01) îndreptată împotriva României prin care un cetățean al acestui stat, Domnul Neculai Grecu (“reclamantul”), a sesizat Curtea la data de 29 octombrie 2000 în temeiul articolului 34 al Convenției de Protecție a Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale (“Convenția”).

2. Reclamantul este reprezentat de V. Munteanu, avocat în București. Guvernul român (“Guvernul”) este reprezentat de împuternicitul său, Doamna B. Ramașcanu, directoare la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamantul s-a plâns în special că nu a fost audiată echitabil cauza sa și că nu s-a putut examina hotărârea prin care o instanță superioară l-a declarat vinovat, cu încălcarea articolelor 6 al Convenției și 2 al Protocolului nr. 7.

4. Printr-o hotărâre din 22 septembrie 2005 Curtea a declarat cererea parțial admisibilă.

3. Atât reclamantul cât și Guvernul au depus observații scrise pe fondul cauzei (articolul 59 § 1 al regulamentului).

DE FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

6. Reclamantul s-a născut în 1926 și locuiește la București.

7. În 1980 reclamantul a fost numit, prin ordin al Ministrului român al Industriei, director adjunct al societății mixte franco-române S. care avea sediul social la Paris. A îndeplinit această funcție în Franța, salariile sale erau plătite într-un cont în franci francezi deschis la banca Paribas.

8. În 1983, când s-a deplasat în România pentru a negocia niște contracte comerciale, autoritățile i-au reținut pașaportul și l-au revocat din funcția sa din ordinul ministrului.

1. Procedura penală împotriva reclamantului și confiscarea valutei sale

9. La data de 7 ianuarie 1985 reclamantul a fost arestat preventiv pe motiv că efectuase tranzacții cu valute interzise prin decretul nr. 210/1960. La 11 ianuarie 1985, pe vremea când încă era sub mandat de depunere, a cerut băncii Paribas transferul valutei sale în contul său deschis la Banca română de comerț exterior ("BRCE").

a) Procedura la parchet

10. La 12 ianuarie 1985 parchetul general a început urmărirea penală împotriva reclamantului, pe motiv că nu declarase valuta deținută în contul său din Franța în termen de 60 de zile începând de la data repatrierii, cerință prevăzută de articolul 9 e) al decretului.

11. La 20 februarie 1985 Paribas a transferat 79.060,50 franci francezi (FRF) în contul pe care reclamantul îl deschisese la BRCE.

12. La 15 martie 1985 reclamantul a fost eliberat.

13. Printr-o ordonanță din 31 iulie 1986 parchetul:

- a considerat mai întâi că reclamantul se făcea vinovat, conform articolului 37 § 1 al decretului nr. 210/60, de nedeclararea valutei deținute în contul său din străinătate în termen de 60 de zile începând de la data repatrierii sale, cerință prevăzută de articolul 9 e) al decretului. El a ordonat în consecință confiscarea, în temeiul articolelor 43 al decretului 210/60 și 118 e) al codului de procedură penală ("CPP") celor 79.060,50 franci francezi care au făcut obiectul infracțiunii prevăzute de articolul 37 citat anterior;

- a luat apoi în calcul eforturile reclamantului de a elimina riscul pe care îl implică faptele ce i-au fost atribuite, precum și buna sa conduită și situația sa familială și a pronunțat o hotărâre de neîncepere a urmăririi în privința sa în temeiul articolelor 11 b) și 10 b¹) combinate ale CPP, conform cărora acțiunea penală nu poate fi exercitată dacă faptele comise nu ating gradul de gravitate al unei infracțiuni. De aceea a înlocuit răspunderea penală a reclamantului cu o răspundere administrativă, aplicându-i o amendă administrativă în sumă de 1.000 lei românești (ROL) pentru faptele ce i-au fost atribuite.

14. La o dată neprecizată, reclamantul a înaintat, pe baza articolului 278 al CPP, o plângere la procurorul șef al parchetului general împotriva ordonanței din 31 iulie 1985. În ea menționa că nu era obligat să respecte cerințele decretului nr. 210/1960 în materie de declarare a valutei, ci pe cele ale decretului nr. 233/1974, în temeiul căruia întârzierea în declararea sau repatrierea valutei era pasibilă de o sancțiune pecuniară în procent de 5% din sumele nedeclarate sau nerepatriate.

15. Printr-o scrisoare din 10 octombrie 1985 procurorul șef adjunct al parchetului general l-a informat că plângerea sa fusese respinsă din lipsă de probe sau din lipsa indicației intenției sale de a ceda statului valuta sa.

16. La o dată neprecizată reclamantul a cerut la BRCE restituirea sumei de 79.060,50 franci francezi pe care Paribas îi transferase în contul său.

17. BRCE l-a informat că cererea sa nu putea fi admisă, ținând cont de faptul că banii respectivi fuseseră confiscați prin ordonanța parchetului din 31 iulie 1986.

18. Pe 20 octombrie 1986 reclamantul a înaintat la parchetul general o nouă plângere împotriva acestei ordonanțe.

19. Pe 10 octombrie 1986 procurorul șef al parchetului general l-a informat că plângerea sa a fost respinsă, pe motiv că ordonanța atacată era legală, procurorii de rang inferior interpretaseră și aplicaseră corect dispozițiile legale respective.

20. Între anii 1987 și 1991 reclamantul a înaintat numeroase alte plângeri la parchetul general. El menționa că, prin decretul 233/1974 fusese scutit de obligația prevăzută de articolul 9 al decretului nr. 210/1960. El a considerat prin urmare că nu fusese vinovat de vreo infracțiune în sensul articolului 37 al decretului nr. 210/60 și că fusese depozat ilegal de salariile sale.

21. Prin scrisorile din 14 octombrie și 14 decembrie 1987, 13 decembrie și 21 martie 1988, 20 iunie 1989, 7 noiembrie 1990, 25 februarie, 17 mai, 21 august și 27 septembrie 1991, 25 mai 1995, 14 noiembrie 1996 și 9 martie 1998, procurorul șef de la parchetul general l-a informat că plângerile sale fuseseră respinse. El a indicat mai întâi că dispozițiile decretului nr. 233/1974 invocate de reclamant urmăreau să-i permită să folosească mai ușor valuta după întoarcerea sa în țară, fără a-l scuti totuși de obligația de a le declara, impusă de articolul 9 al decretului nr. 210/1960. El a subliniat apoi că omisiunea reclamantului de a declara la Banca Națională a României, în termen de 60 de zile începând de la data la care i s-a comunicat decizia de încetare a funcțiilor sale, faptul

că deținea valută într-un cont în străinătate constituia o infracțiune la articolul 37 al decretului nr. 210/1960. El a confirmat în fine că suma de 79.060,50 franci francezi fusese confiscată legal în temeiul articolelor 43 al decretului nr. 210/1960 și 118 litera e) a codului penal, conform cărora bunurile deținute în contradicție cu dispozițiile legale sunt pasibile de confiscare.

b) Procedura la Tribunalul București

22. Pe 29 februarie 2000 reclamantul a înaintat la tribunalul București o plângere împotriva ordonanței parchetului din 31 iulie 1985. S-a bazat pe decizia nr. 476/1998 pronunțată de Curtea Constituțională la 2 decembrie 1997, prin care aceasta a considerat că interesaților le era permis să conteste ordonanțele parchetului în fața unui tribunal, în temeiul articolului 21 al Constituției.

23. Tribunalul a ținut mai multe ședințe, la care reclamantul a fost prezent, asistat de un avocat.

24. Printr-o hotărâre din 25 aprilie 2000 tribunalul a respins cererea sa. El a confirmat legalitatea ordonanței parchetului din 31 iulie 1985, reținând că reclamantul nu fusese scutit prin decretul nr. 233/1974 de obligațiile imperative ce îi reveneau în temeiul articolului 9 e) al decretului nr. 210/1960 și că, în consecință, faptul că nu declarase la Banca Națională a României sau la BRCE, în termen de 60 de zile de la data întoarcerii sale în țară, că deținea valută într-un cont în străinătate constituia o infracțiune în sensul articolului 37 al decretului nr. 210/1960. El a constatat, între altele, că măsura de confiscare a valutei care a făcut obiectul infracțiunii prevăzută la articolul 37 citat anterior fusese luată legal de parchet pe baza articolelor 43 al decretului nr. 210/1960 și 118 e) al codului penal combinate, în vigoare la data faptelor.

25. Reclamantul nu a formulat un recurs împotriva acestei hotărâri, în lipsa dispozițiilor legale sau ale practicii naționale care prevede un mijloc de contestare a acestui tip de decizii.

2. Acțiune în contencios administrativ în anulare a ordonanței parchetului din 31 iulie 1985

26. La data de 22 ianuarie 1997 reclamantul a citat parchetul general în fața curții de apel București pentru a obține anularea ordonanței din 31 iulie 1985. Bazându-se pe legea nr. 29/1990 referitoare la contenciosul administrativ, el a menționat că nu comisese infracțiunea pentru care fusese condamnat și că, în consecință, măsura confiscării valutei sale era ilegală.

27. Printr-o hotărâre din 18 februarie 1997 curtea de apel a declarat acțiunea inadmisibilă. Ea a considerat că ordonanța în cauză, nefiind un act administrativ în sensul legii nr. 29/1990, nu putea fi atacată pe calea contenciosului administrativ și a indicat reclamantului că putea demara o acțiune civilă de restituire a valutei confiscate.

28. La o dată neprecizată, reclamantul a formulat un recurs împotriva acestei hotărâri, invocând o atingere adusă dreptului său de acces la un tribunal din cauza imposibilității pentru el, reieșită din articolul 278 cpp de a pune instanțele interne să examineze ordonanța parchetului.

29. Printr-o hotărâre definitivă din 1 octombrie 1997, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul său și a confirmat temeinicia hotărârilor pronunțate de curtea de apel.

3. Acțiunea în restituire a valutei confiscate

30. La 24 iunie 1996 reclamantul a citat Ministerul de Finanțe și BRCE la judecătoria București pentru a fi condamnate să-i restituie suma de 79.060,50 franci

francezi care îi fusese confiscată prin ordonanța parchetului din 31 iulie 1985. El a susținut că nu comisese nici-o infracțiune și a considerat în consecință că confiscarea era ilegală. El s-a bazat pe articolul 992 al codului civil conform căruia cel care, din greșeală sau în mod conștient, a primit o plată de la un terț al cărui creditor nu este, este obligat să o restituie.

31. Printr-o sentință din 25 februarie 1999 judecătoria a respins cererea sa. Ea a constatat mai întâi că legalitatea ordonanței prin care procurorul ordonase, pe 31 iulie 1985, confiscarea economiei reclamantului fusese confirmată, în urma numeroaselor plângeri ale reclamantului, de către procurorul de rang superior. Ea a considerat prin urmare că statul avea un titlu de proprietate valabil asupra valutei care i-a aparținut reclamantului.

32. La o dată neprecizată reclamantul a făcut apel împotriva acestei sentințe.

33. Printr-o hotărâre din 23 noiembrie 1999 tribunalul București l-a respins. El a subliniat mai întâi că legalitatea ordonanței prin care reclamantului i s-a aplicat o amendă administrativă și i s-au confiscat economiile nu putea fi examinată pe calea unei acțiuni civile de drept comun. Amintind că era incompetent să analizeze dacă faptele atribuite reclamantului constituiau o infracțiune, în sensul articolului 37 al decretului nr. 210/1960, tribunalul a considerat că nu mai era competent să examineze dacă confiscarea valutei sale fusese ordonată legal.

34. Reclamantul nu a formulat recurs împotriva acestei hotărâri, considerând că o asemenea cale de recurs ar fi ineficientă din cauza incompetenței instanțelor civile de a examina conformitatea cu legea a unei măsuri cu caracter penal ordonată de parchet.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNĂ PERTINENTE

1. Decretul nr. 210/1960 referitor la regimul valutei, metalelor și pietrelor prețioase (publicată în Monitorul Oficial nr. 56 din 17 mai 1972)

35. Dispozițiile pertinente ale decretului 210/1960 prevăd următoarele:

Articolul 1

“Deținerea, cu orice titlu, a mijloacelor de plată străine (...), precum și operațiile de orice fel cu acestea constituie monopol valutar de stat și sunt interzise, cu excepțiile expres prevăzute de lege. Politica de stat cu privire la operațiile cu mijloace de plată străine (...) se realizează prin Ministerul Finanțelor și Banca de Stat a Republicii Populare Române (...)”

Articolul 2

“Prin mijloace de plată străine, în sensul prezentului decret, se înțelege:

(...)

c) disponibilitățile de monedă străină, aflate în conturi sau sub orice formă, în străinătate.”

Articolul 3

“Se asimilează mijloacele de plată străine: a) orice drepturi sau obligații patrimoniale, indiferent de felul sau forma în care sunt exprimate, ce pot fi realizate sau lichidate în străinătate (...)”

Articolul 9

“Cei care dobândesc în condițiile legii mijloace de plată străine au următoarele obligații:

(...)

e) să declare Băncii de Stat a Republicii Populare Române, în termen de 60 zile (...)"

Articolul 37

"Nedeclararea (...) mijloacelor de plată străine în cazurile și termenele prevăzute de lege (...) este pasibilă de pedeapsa cu închisoarea de la șase luni la cinci ani".

Articolul 43

"În cazul infracțiunii prevăzută de articolul 37 (...), organele de urmărire penală și tribunalele (...) ordonă confiscarea mijloacelor de plată străine, în conformitate cu legea penală".

36. Articolul 37 al decretului 210/1960 a fost abrogat în mod expres de decretul-lege nr. 9 din 31 decembrie 1989 al Consiliului Frontului de Salvare Națională.

2. Decretul nr. 233 din 26 decembrie 1974, referitor la drepturile și obligațiile cetățenilor români care încasează venituri în valută

37. Dispozițiile pertinente ale decretului nr. 233/1974 prevăd următoarele:

Articolul 16

"Cetățenii români angajați de societățile mixte de producție (...) pot dispune integral de valuta economisită pentru a efectua plățile în valută. Sumele în valută economisite și repatriate pot fi folosite pentru construcția sau cumpărarea de locuințe, de piețe (...)"

Articolul 18

"Sumele în valută (...) vor fi depuse în exclusivitate în conturile personale deschise la Banca română de comerț exterior sau la Banca Națională a Republicii Socialiste România".

Articolul 19

“Nedeclararea (...) valutei în condițiile prevăzute de decret este pasibilă de o penalitate de 0,05% [din sumele nedeclarate] pe zi de întârziere.”

3. *Codul penal în vigoare la vremea faptelor*

38. Dispozițiile pertinente ale codului penal prevedeau următoarele la vremea faptelor:

Articolul 90 – Asupra condițiilor de înlocuire a răspunderii penale cu o altă formă de răspundere

“Tribunalul poate ordona înlocuirea răspunderii penale cu o răspundere ce implică o sancțiune cu caracter administrativ dacă condițiile următoare sunt îndeplinite:

- a) pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea comisă este o pedeapsă cu închisoarea de maxim un an sau o pedeapsă cu amenda (...);
- b) faptele comise implică un risc redus pentru societate și nu au produs consecințe grave;
- d) din atitudinea autorului infracțiunii reiese că regretă faptele comise;
- e) există suficiente elemente care fac să se creadă că autorul poate fi îndreptat fără să fie necesar să i se aplice o pedeapsă.”

Articolul 91 – Sancțiuni administrative

“Când un tribunal înlocuiește răspunderea penală cu o altă formă de răspundere, el ordonă una din sancțiunile administrative următoare:

(...)

- c) o amendă de la 100 la 1000 lei.”

39. Prin modificările aduse la cpp de legea nr. 45/1993, procurorilor li s-a acordat competența, în cadrul urmăririi penale și printr-o ordonanță motivată, pentru a înlocui răspunderea penală a autorilor faptelor pedepsite de lege printr-o răspundere administrativă.

40. Articolele 90 și 91 ale codului penal au fost abrogate de noul nod penal din 28 iunie 2004, publicat în Monitorul Oficial din 29 iunie 2006, care nu mai prevede dispoziții echivalente.

4. Codul de procedură penală (CPP)

41. Dispozițiile pertinente ale CPP prevedeau următoarele la vremea faptelor:

Articolul 275 § 1 – Dreptul de a depune o plângere

“Orice persoană se poate plânde de o măsură sau o acțiune care, în cadrul urmăririi penale, a adus atingere intereselor sale legitime.”

Articolul 277 – Termenul acordat pentru soluționarea unei plângeri

“Procurorul soluționează plângerea în termen de 20 de zile începând de la data primirii și comunică imediat hotărârea sa autorului plângerii.”

Articolul 278 – Plângere împotriva unui act al unui procuror

“Orice plângere împotriva unei măsuri luate sau unei acțiuni de instrucție penală efectuată de un procuror (...) trebuie să fie supusă atenției procurorului șef al parchetului respectiv. Dacă măsura sau acțiunea contestată au fost aplicate de procurorul șef sau pe baza instrucțiunilor sale, plângerea este supusă atenției procurorului de rang superior.”

5. Decizia nr. 486 din 2 decembrie 1997 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial nr. 105 din 3 iunie 1998) referitoare la constituționalitatea articolului 278 al cpp și practica națională asupra accesului la un tribunal

42. Părțile pertinente ale deciziei nr. 486/1997 dispun următoarele:

“Conform articolului 278 al cpp, orice plângere împotriva unei măsuri sau unei acțiuni a procurorului este supusă atenției procurorului șef al parchetului și, atunci când acțiunea sau măsura reprezintă fapta acestuia din urmă, plângerea trebuie să fie adresată procurorului de rang superior. Legea nu prevede nici-o cale de atac împotriva soluției acordate plângerii de către procurorul șef al parchetului sau de procurorul de rang superior acestuia. Ori, fiind vorba despre măsurile luate de procuror în timpul procesului penal, ele trebuie să fie supuse nu numai controlului ierarhic în cadrul parchetului, ci și controlului tribunalului. Este motivul pentru care cel care este nemulțumit de soluția acordată plângerii sale de către parchet are dreptul, în temeiul articolului 21 al Constituției, să intenteze acțiune pentru a-și apăra drepturile, libertățile și interesele legitime, deoarece (...) “nici-o lege nu poate restrânge exercitarea acestui drept”. Reiese că articolul 278 al cpp este neconstituțional în măsura în care nu ar permite interesatului să atace în fața unui tribunal o ordonanță adoptată de procuror. (...) Fiind vorba despre un act de justiție, este normal să fie verificat și confirmat sau infirmat de tribunale, singurele autorități abilitate să facă dreptate.”

43. Practica internă, în privința competenței instanțelor naționale de a aplica hotărârile pronunțate de Curtea Constituțională și în special decizia sa nr. 486 din 2 decembrie 1997 era departe de a întruni unanimitatea în cadrul Curții Supreme de Justiție și al altor instanțe române (*Rupa contra României* (decizie), 14 decembrie 2004, nr. 58478/00); stau mărturie în acest sens extrasele de mai sus ale hotărârii nr. 3277 a Curții Supreme de Justiție din 28 septembrie 1999:

“Reglementarea actuală a cpp nu a creat cadrul legislativ necesar pentru ca interesatul să poată ataca la un tribunal ordonanțele parchetului. Singura cale de atac posibilă este cea prevăzută de articolul 278 al cpp, și anume plângerea adresată parchetului, a cărei soluționare nu poate fi controlată de un tribunal. Având în vedere aceste considerații, pe bună dreptate primii judecători au declarat plângerea interesatului inadmisibilă, din cauza lipsei dispozițiilor legale adecvate care reglementează posibilitatea pentru cel interesat de a sesiza un tribunal.

Inexistența unei reglementări legale în acest sens face să fie imposibil de stabilit căile de atac de care dispune cel care este nemulțumit de soluția acordată plângerii sale de un tribunal. Ceea ce este neîndoielnic și reglementează situația în speță, este lipsa cadrului legislativ adecvat care ar deschide persoanei nemulțumite de soluția acordată plângerii sale de către procuror calea unei acțiuni în justiție; această lacună face ca plângerea înaintată [la un tribunal] să fie inadmisibilă și, în consecință, calea de atac folosită în aceleași condiții împotriva deciziei tribunalului are aceeași soartă, și anume inadmisibilitatea. Din aceste motive Curtea declară inadmisibil recursul formulat de G.T. împotriva deciziei pronunțate pe 28 octombrie 1998 de Curtea de apel Pitești (...)”

44. Doctrina pare să aprobe, la vremea respectivă, practica unor tribunale naționale care, sesizate cu plângeri împotriva ordonanțelor parchetului, pronunțau sentințele pe baza exclusivă a probelor dosarului de instrucție strânse de parchet (C. Danileț, “*Decizia de neîncepere a urmăririi. Contestarea. Admisibilitatea*”, Curierul judiciar, nr. 9/02).

45. Legea nr. 281 din 26 iunie 2003 (publicată în Monitorul Oficial la 1 iulie 2003) a introdus în cpp noul articol 278¹, care permite oricărei persoane ale cărei interese

legitime ar fi lezate de o decizie de neîncepere a urmăririi a parchetului să depună o plângere la tribunalul competent, conform legii penale, pentru a soluționa cauza în primă instanță. Acesta decide printr-o sentință ce poate fi supusă recursului la instanța superioară ierarhic, bazându-se pe elementele dosarului de instrucție al parchetului și pe orice alt nou element de probă scris prezentat la el.

6. Raport explicativ la Protocolul nr.7 la Convenția de Protecție a Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale

46. Dispozițiile pertinente prevăd următoarele:

“17. Articolul 2 al Protocolului nr. 7 recunoaște oricărei persoane declarată vinovată de o infracțiune penală de un tribunal dreptul ca o instanță superioară să examineze declarația de vinovăție sau condamnarea. Nu se cere ca, în toate cazurile, această persoană să aibă posibilitatea de a solicita examinarea în același timp a declarației de vinovăție și condamnării. Astfel, de exemplu, dacă persoana condamnată s-a dovedit vinovată de infracțiunea de care a fost acuzată, acest drept poate fi restrâns la revizuirea condamnării sale. Față de redactarea dispoziției corespunzătoare Pactului Națiunilor Unite (articolul 14, paragraful 5), termenul “tribunal” a fost adăugat pentru a fi clar că acest articol nu privește infracțiunile judecate de autorități care nu sunt tribunale în sensul articolului 6 al Convenției. (...)”

20. Paragraful 2 al articolului 2 al Protocolului nr. 7 autorizează aceste excepții cu acest drept:

- pentru infracțiunile minore, așa cum sunt definite de lege;

- atunci când interesatul a fost judecat în primă instanță de cea mai înaltă instanță, de exemplu din cauza rangului său (ministru, judecător sau alt titular al unei funcții înalte), sau din cauza naturii infracțiunii;
- atunci când interesatul a fost condamnat în urma unui recurs împotriva achitării sale.

21. Pentru a decide dacă o infracțiune are caracter minor, un criteriu important este problema de a ști dacă infracțiunea este pasibilă de închisoare sau nu.”

DE DREPT

I. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII INVOCATE A ARTICOLULUI 6 AL CONVENȚIEI

47. Reclamantul se plânge deoarece cauza sa penală, în special procedura la tribunalul București nu a fost audiată echitabil, în ciuda articolului 6 al Convenției, care, în pasajele sale pertinente, prevede următoarele:

“ 1. Orice persoană are dreptul la audierea echitabilă a cauzei sale (...) de către un tribunal independent și imparțial, stabilit de lege, care va decide (...) asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

3. Orice acuzat are dreptul în special la:

(...)

d) să interogheze sau să ceară interogarea martorilor prezentați (...)

A. Argumentele părților

48. Guvernul consideră că articolul 6 § 1 nu este aplicabil la procedura în cauză, ținând cont de natura sancțiunii ce i-a fost aplicată reclamantului de către procuror, și anume o amendă administrativă în sumă mică care nu putea fi în nici-un caz înlocuită de o pedeapsă privativă de libertate în caz de neplată. El subliniază că aplicând reclamantului o asemenea sancțiune administrativă, procurorul a făcut aplicarea unui

“ansamblu de reguli penale atipic de drept comunist” prevăzut de articolul 90 al codului penal în vigoare la vremea faptelor, și anume înlocuirea răspunderii penale a autorilor infracțiunilor minore cu alte forme de răspundere, considerate mai eficiente. El menționează de asemenea că suma amenzii aplicate reclamantului reprezenta, la vremea respectivă, contravaloarea a zece kilograme de carne. El constată de asemenea că sancțiunea aplicată astfel nu putea conduce la o mențiune în cazierul judiciar al reclamantului.

49. Asupra fondului Guvernul consideră că procedura deschisă în urma plângerii reclamantului împotriva ordonanței parchetului din 31 iulie 1985 a fost organizată echitabil de tribunalul București, în fața căruia reclamantul era prezent, asistat de avocatul său și a putut prezenta la dosar documentele pertinente. Tribunalul era competent să examineze regularitatea ordonanței pronunțate de procuror în privința legislației în vigoare la vremea faptelor sau pentru a trimite cauza, la nevoie, la parchet, care ar fi putut redeschide procedura și face aplicarea principiului legii cele mai favorabile. Guvernul relevă că respectivul tribunal nu era competent în schimb să examineze fondul acuzațiilor aduse reclamantului, nici să pronunțe o eventuală achitare a acestuia.

50. Reclamantul contestă argumentele Guvernului. Trebuie menționat că nu era vorba pur și simplu de o amendă, ci și de confiscarea tuturor veniturilor sale, măsură pe care procurorul ar fi ordonat-o la 31 iulie 1985 din greșeală și care a fost admisă de tribunalul București în hotărârea sa din 25 aprilie 2000. El subliniază faptul că a fost privat, timp de mai mulți ani înainte de adoptarea deciziei Curții Constituționale nr. 486 din 2 decembrie 1997, de un drept de acces la un tribunal pentru a se examina legalitatea

și temeinicia deciziei parchetului din 31 iulie 1985 care ordona confiscarea valutei sale. El menționează că, chiar după adoptarea deciziei citate anterior a Curții constituționale, cauza sa nu a fost audiată echitabil de tribunalul București, care, sesizat cu o plângere împotriva respectivei ordonanțe, s-a limitat, în hotărârea sa din 25 aprilie 2000, să examineze regularitatea condamnării sale în temeiul legilor și decretelor în vigoare la data faptelor ce-i erau atribuite, fără a ține cont de faptul că articolul 37 al decretului nr. 210/1960 fusese abrogat în mod expres de decretul-lege nr. 9 din 31 decembrie 1989. El relevă, în fine, că tribunalul București nu a apreciat direct probele strânse de parchet reinterogând martorii fostei *Securități* care îl denunțaseră cu ocazia urmăririi penale efectuate de parchet.

B. Aprecierea Curții

51. Curtea constată că, printr-o ordonanță a parchetului din 31 iulie 1985 reclamantului i s-a aplicat o amendă administrativă și i s-au confiscat bunurile pentru infracțiune la regimul valutei (paragraful 13 de mai sus). Legalitatea condamnării sale a fost examinată mai întâi de procurorii parchetului general (paragraful 21 de mai sus) și, ulterior, atunci când calea de atac împotriva deciziilor parchetului s-a deschis în dreptul român, de către tribunalul București, care a pronunțat o hotărâre definitivă la 25 aprilie 2000 (paragraful 24 de mai sus).

52. Problema care se pune dintr-o dată este de a ști dacă articolul 6 § 1 al Convenției este aplicabil la procedura în cauză, ceea ce Guvernul contestă; dacă da, trebuie să ne întrebăm dacă cerințele articolului 6 au fost respectate în acest caz.

1. Asupra aplicabilității articolului 6 al Convenției

53. Dreptul intern (paragraful 35 și 37 de mai sus) nu califică în mod expres drept “infrațiune penală” nedeclararea – pedepsită de articolul 37 § 1 al decretului nr. 210/60 – valutei deținută într-un cont în străinătate, care i-a adus reclamantului o pedeapsă cu amenda însoțită de confiscarea valutei sale. Acest lucru nu este totuși decisiv în scopul aplicabilității articolului 6 § 1 al Convenției, indicațiile pe care le oferă dreptul intern neavând nici-o valoare relativă (*Öztürk contra Germaniei*, hotărâre din 21 februarie 1984, seria A nr. 73, pag. 19, § 52).

54. În lumina criteriilor desprinse din jurisprudența constantă a Curții în materie (a se vedea, între altele, *Ezeh și Connors contra Regatului Unit al Marii Britanii* [GC], nr. 39665/98 și 40086/98, § 120, CEDO 2003-X), Curtea consideră că, în ciuda naturii pecuniare a sancțiunii aplicată efectiv reclamantului, procedura în cauză poate fi asimilată unei proceduri penale, având în vedere sancțiunea aplicată pentru faptele pentru care răspunderea sa a fost angajată în temeiul articolului 37 al decretului nr. 210/1960. În această privință trebuie remarcat că faptele atribuite reclamantului erau susceptibile să fie pedepsite cu o pedeapsă cu închisoarea cuprinsă între șase luni și cinci ani (paragraful 35 de mai sus).

55. Ori, fiind vorba despre o sancțiune care, prin natura sa și prin gravitatea sa, reiese fără nici-o îndoială din materia penală, articolul 6 găsind, prin urmare, aplicare în partea sa penală.

2. *Asupra respectării cerințelor articolului 6 al Constituției în materie penală*

56. În cazul în speță procurorul a luat față de reclamant, la 31 iulie 1985, o decizie de neîncepere a urmăririi pe motiv că faptele ce-i erau atribuite nu atingeau un grad de gravitate suficient pentru a constitui o infrațiune și i-a aplicat o amendă, în condițiile în

care sancțiunea prevăzută de lege și suferită de reclamant în temeiul articolului 37 al decretului-lege nr. 210/60 era o pedeapsă cu închisoarea cuprinsă între șase luni și cinci ani (paragraful 35 de mai sus). Pentru a ajunge la o asemenea soluție, procurorul s-a prevalat de articolul 90 al codului penal, care permite înlocuirea răspunderii penale cu o altă formă de răspundere, în acest caz răspunderea administrativă (paragrafele 38 și 39 de mai sus).

57. Era așadar vorba despre o decizie aparent favorabilă reclamantului, din moment ce îl scutea de execuția potențială a unei pedepse cu închisoarea pe care o suferea în temeiul articolului 37 al decretului-lege.

58. Deși le este permis statelor să nu sancționeze unele infracțiuni sau/și să le elimine, ca în cazul în speță, pe cale administrativă mai degrabă decât pe cale penală, autorii comportamentelor considerate contrarii legii nu trebuie să se găsească într-o situație defavorabilă pentru simplul fapt că regimul juridic aplicabil este diferit de cel aplicabil în materie penală. Ori, trebuie constatat că ordonanța pronunțată de parchet la 31 iulie 1985 a privat reclamantul, la vremea respectivă, de garanțiile de care ar fi beneficiat în mod normal dacă ar fi fost trimis în judecată printr-un rechizitoriu al parchetului: decizia de neîncepere a urmăririi a procurorului nu era susceptibilă, la vremea respectivă, de nici-un control din partea unui organ jurisdicțional independent și imparțial (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Rupa contra României* (decizie), 14 decembrie 2004, nr. 58478/00), control care ar fi putut conduce, la nevoie, la o decizie și mai favorabilă reclamantului, punându-l în libertate, de exemplu, pe motiv că faptele ce-i erau atribuite nu existau sau nu constituiau o infracțiune, ceea ce ar fi implicat anularea pedepsei suplimentare de confiscare a valutei sale.

59. Este adevărat că România nu a ratificat Convenția decât la 20 iunie 1994 și că Curtea nu este competentă *ratione temporis* să examineze dacă cerințele articolului 6 al Convenției au fost sau nu încălcate față de circumstanțele în care vinovăția reclamantului a fost stabilită de procuror în iulie 1985. La fel, atâta vreme cât reclamantul intenționează să se plângă și de faptul că, timp de mai mulți ani după 20 iunie 1994, nu a dispus în dreptul intern de nici-o cale efectivă de acces la un tribunal pentru a se examina temeinicia condamnării sale la confiscarea valutei sale ordonată de parchet la 31 iulie 1985, Curtea amintește că începând de la data ratificării, toate acțiunile și omisiunile statului trebuia să fie conforme cu Convenția (a se vedea *Yağci și Sargun contra Turciei*, hotărârea din 8 iunie 1995, seria A nr. 319-A, pag. 16, § 40), dar că aceasta nu impune statelor contractante nici-o obligație specifică de a repara nedreptățile sau daunele cauzate mai înainte ca ele să ratifice Convenția (a se vedea *Kopecký contra Slovaciei* [GC], nr. 44912/98, § 38, CEDO 2004-IX, și *Blečić contra Croației* [GC], nr. 59532/00, § 81, 8 martie 2006).

60. E adevărat că în aprilie 2000, adică după ratificarea Convenției de către România, reclamantul, pe baza unei decizii a Curții constituționale care declara că articolul 278 al cpp era neconstituțional deoarece nu autoriza accesul la un tribunal, a cerut examinarea cauzei sale de către un complet de judecată format dintr-un judecător unic de la Tribunalul din București. Lipsa de echitate invocată de reclamant în procedura la acest tribunal se traduce printr-un amestec nou sau independent care intră în competența temporară a Curții, care se va apleca deci asupra respectării în acest caz a cerințelor articolului 6.

61. Curtea constată că în momentul soluționării procedurii în litigiu tribunalul București a confirmat în hotărârea sa definitivă din 25 aprilie 2000 regularitatea condamnării reclamantului pentru că a omis să-și declare valuta, în temeiul articolului 37 al decretului nr. 210/60. Desigur, Convenția lasă, în principiu, statelor libertatea de a atribui infracțiunea penală și de a urmări ca atare un comportament ce nu constituie exercitarea normală a unuia din drepturile pe care le protejează, exceptând respectarea cerințelor articolului 6 al Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Deweert contra Belgiei*, hotărârea din 27 februarie 1980, seria A nr. 35, § 51). Ori Curtea nu este convinsă că această ultimă condiție este îndeplinită în cazul în speță și asta din mai multe motive diferite.

a) Asupra întinderii competenței tribunalului București

62. Reiese dintr-o jurisprudență constantă că, fiind vorba despre decizii asupra drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, articolul 6 § 1 ordonă să se supună deciziile luate de autoritățile care nu îndeplinesc ele însele o serie de cerințe – independența față de executiv ca părți în cauză, durata mandatului membrilor, garanții oferite de procedură – controlului ulterior al unui organ judiciar de jurisdicție completă (*mutatis mutandis*, *Ortemberg contra Austriei*, hotărârea din 25 noiembrie 1994, seria A, nr. 295-B, pag. 49-50, § 31, și *Stallinger și Kuso contra Austriei*, hotărârea din 23 aprilie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-II, pag. 679-680, § 51). Pentru ca un “tribunal” să poată decide asupra unei contestații asupra drepturilor și obligațiilor cu caracter civil în conformitate cu articolul 6 § 1, trebuie să aibă competența de a se concentra asupra tuturor problemelor de fapt și de drept pertinente pentru litigiul asupra căruia este sesizat (*Fischer contra Austriei* din 26 aprilie 1995, seria A nr. 312, pag.17, § 29 și *Terra Woningen B.V. contra*

Olandei din 17 decembrie 1996, *Culegere* 1996-VI, pag.2122-2123, § 52). Acest lucru este valabil *a fortiori* în materie penală, articolul 6 dovedindu-se mai puțin pretențios față de contestațiile referitoare la drepturi cu caracter civil decât față de acuzațiile în materie penală (a se vedea în special *Koning contra Germaniei*, hotărârea din 28 iunie 1978, seria A nr. 27, pag. 29-32, § *in fine*).

63. Este incontestabil că procurorii care, în cazul în speță, au adoptat ordonanța din 31 iulie 1985 și care s-au pronunțat ulterior – între 1985 și 1998 – asupra legalității în urma plângerilor ulterioare ale reclamantului acționau în calitate de magistrați ai ministerului public și nu îndeplineau cerința de independență față de executiv (*Vasilescu contra României*, hotărârea din 22 mai 1998, *Culegere* 1998-III, pag. 1075, §§ 40-41 și *Pantea contra României*, nr. 33343/96, §§ 238-239, CEDO 2003-VI).

64. Reiese că pentru ca cerințele de la articolul 6 să fie îndeplinite în prezenta speță interesatul trebuia să poată supune deciziile luate de autoritățile în cauză controlului ulterior al unui organ judiciar de jurisdicție deplină. Ori, nu s-a întâmplat nimic: Guvernul indică în observațiile sale că tribunalul București care a confirmat, la 20 aprilie 2000, ordonanța de neîncepere a urmăririi a parchetului nu era competent nici să examineze fondul sarcinilor îndreptate împotriva reclamantului nici să pronunțe o eventuală punere în libertate a acestuia (paragraful 49 *in fine* de mai sus).

65. Desigur, nu Curții îi revine să spună dacă tribunalul respectiv era competent să pronunțe punerea în libertate pe motiv că faptele fuseseră între timp nesanctionate, așa cum susține reclamantul (paragraful 50 de mai sus). Curtea consideră totuși uimitor argumentul Guvernului de la paragraful 49 de mai sus conform căruia era permis respectivei instanțe să trimită cauza la parchet, care ar fi fost competent, redeschizând

procedura, pentru a aplica principiul legii cele mai favorabile și a ordona oprirea urmăririi. Dacă aceasta era situația, decizia tribunalului – organ jurisdicțional care se presupune că controlează o decizie adoptată de o autoritate lipsită de independență și imparțialitate – s-ar părea că ar respecta puțin drepturile garantate de articolul 6 al Convenției: în drept firul unui asemenea raționament, organele care nu sunt nici independente nici imparțiale ar fi investite cu puteri mai ample decât autoritățile jurisdicționale de control, ceea ce este incompatibil cu spiritul articolului 6 în materie de proces echitabil.

66. În fine, dacă este adevărat că tribunalul București a examinat regularitatea ordonanței procurorului față de decretele nr. 210/1960 și 233/1974 în vigoare la vremea faptelor, el nu a încercat să elimine contradicția care exista în respectiva ordonanță între, pe de o parte, faptul de a confisca cei 79.060,50 franci francezi care ar fi făcut obiectul unei “infracțiuni” și, pe de altă parte, neînceperea urmăririi pronunțată în favoarea reclamantului pe motiv că faptele ce-i erau atribuite nu atingeau un grad de gravitate suficient pentru a constitui o “infracțiune”. Ori, acest lucru ar fi fost hotărâtor pentru a examina legalitatea și temeinicia confiscării valutei reclamantului.

67. Deși Guvernul menționează că răspunderea penală a reclamantului a fost înlocuită cu o răspundere administrativă în temeiul unui “ansamblu de reguli penale atipice de drept comunist” și că tribunalul a proceda la o examinare aprofundată a dispozițiilor legale pertinente aplicabile, trebuie constatat că nimic din hotărârea respectivului tribunal nu lasă să se creadă că s-a concentrat asupra respectării cerințelor dispozițiilor legale pe baza cărora parchetul înlocuise răspunderea penală a reclamantului cu o răspundere administrativă prin intermediul unei decizii care nu era susceptibilă, la vremea respectivă,

de nici-un control din partea unui organ independent și imparțial. Ori, o simplă citire a articolului 90 al codului penal în vigoare la vremea faptelor demonstrează că cerințele acestei dispoziții nu erau clar îndeplinite la vremea la care procurorul s-a folosit de ele pentru a aplica o sancțiune administrativă reclamantului: pedeapsa prevăzută de articolul 37 al decretului-lege nr. 210/60 și suferită de reclamant era o pedeapsă cu închisoarea cuprinsă între șase luni și cinci ani, și nu o pedeapsă cu închisoarea de maxim un an sau o pedeapsă cu amenda, așa cum cerea articolul 90 al codului penal, în redactarea sa la vremea faptelor (paragraful 38 de mai sus).

b) Tribunalul “stabilit prin lege”

68. Curtea a hotărât chiar de pe acum, cu ocazia precedentelor cauze asupra cărora a fost sesizată, că regulile de procedură aplicabile contestațiilor ordonanțelor parchetului, de exemplu, tribunalele competente să le cunoască, întinderea competenței lor, procedura de examinare, inclusiv garanțiile procedurale și eventualele căi de atac împotriva sentinței pronunțate de un tribunal în acest caz, nu erau stabilite nici de legea națională nici de jurisprudența constantă a tribunalelor naționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, decizia *Rupa* citată anterior).

69. În aceste împrejurări, și având în vedere în special lipsa regulilor de procedură aplicabile la contestațiile ordonanțelor parchetului, completul tribunalului București care a soluționat cauza reclamantului în complet de judecător unic nu îndeplinea condiția unui tribunal “stabilit prin lege”, în sensul articolului 6 § 1 citat anterior.

c) Asupra garanțiilor de procedură în fața tribunalului București

70. Deși reclamantul se plânge de asemenea că tribunalul nu a făcut o apreciere directă a dovezilor strânse de parchet împotriva sa interogând martorii fostei *Securități*

care îl denunțaseră, Curtea amintește că elementele de probă trebuie în principiu să fie prezentate în fața acuzatului în ședință publică, în vederea unei dezbateri în contradictoriu. Acest principiu nu funcționează fără excepții, dar acestea nu pot fi acceptate decât sub rezerva drepturilor la apărare; în general, paragrafele 1 și 3 d) ale articolului 6 ordonă să se acorde acuzatului un prilej adecvat și suficient de a contesta o mărturie și de a interoga autorul, în momentul depoziției sau mai târziu (*Van Mechelen și alții contra Olandei*, hotărârea din 23 aprilie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-III, pag. 711, § 51, și *Lüdi contra Elveției*, hotărârea din 15 iunie 1992, seria A nr. 238, pag. 21, § 49). În special, drepturile la apărare sunt restrânse în mod incompatibil cu garanțiile articolului 6 atunci când o condamnare se bazează, numai sau în măsură hotărâtoare, pe depozițiile unui martor pe care acuzatul nu a avut posibilitatea de a-l interoga sau de a pune să fie interogat, nici în faza de instrucție nici în timpul dezbaterilor (*A.M. contra Italiei*, nr. 37019/97, CEDO 1999-IX, § 25, și *Saïdi contra Franței*, hotărârea din 20 septembrie 1993, seria A nr. 261-C, pag. 56-57, § 43-44).

71. Curtea constată că la data la care reclamantul înainta plângerea sa împotriva ordonanței parchetului din 31 iulie 1985 la tribunalul București prevalându-se de decizia nr. 476/1998 pronunțată de Curtea constituțională la 2 decembrie 1997, nu existau dispoziții naționale care să stabilească în mod expres garanțiile procedurale de care cei interesați puteau beneficia în cadrul contestațiilor lor la ordonanțele procurorului (paragraful 68 de mai sus); doctrina părea să aprobe, la vremea respectivă, practica tribunalelor naționale care, sesizate cu plângeri împotriva ordonanțelor parchetului, își pronunțau sentințele exclusiv pe baza probelor dosarului de instrucție strânse de parchet (paragraful 44 de mai sus).

72. În ciuda caracterului deosebit al procedurii penale în cauză, care a fost deschisă în ciuda unei contestații a reclamantului împotriva unei decizii de neîncepere a urmăririi care îi era aparent favorabilă și nu în urma unei trimeri în judecată prin rechizitoriul parchetului, Curtea consideră că posibilitatea pentru reclamant de a fi confruntat cu martorii în prezența judecătorului care ar fi trebuit în ultimă instanță să ia o decizie în privința cauzei rămânea o garanție esențială. Într-adevăr, observațiile tribunalului în privința comportamentului și credibilității unui martor puteau avea consecințe pentru rezultatul procedurii în cauză (a se vedea *P.K. contra Finlandei* (decizie), nr. 37442/97, 9 iulie 2002 și, *mutatis mutandis*, *Pittkänen contra Finlandei* nr. 30508/96, §§ 62-65, 9 martie 2004, precum și *Milan contra Italiei* (decizie), nr. 32219/02, 4 decembrie 2003). Și asta cu atât mai mult cu cât magistrații de la parchet care se ocupaseră de instrumentarea cauzei nu îndeplineau cerințele de independență în privința executivului (*Vasilescu* citat anterior, §§ 40-41, și *Pantea* citat anterior, §§ 238-239). Ori actele dosarului menționează că reclamantul nu a avut ocazia de a contesta mărturiile împotriva sa și de a interoga autorii la tribunalul București.

73. Curtea relevă de altfel că problema lipsei de reglementare națională a contestațiilor ordonanțelor parchetului a fost reglementată de legea nr.281 din 26 iunie 2003 care a introdus în cpp noul articol 278¹, deschizând oricărei persoane, ale cărei interese legitime ar fi lezate după o decizie de neîncepere a urmăririi a parchetului, calea unei plângeri la tribunalul competent, conform legii, pentru a soluționa cauza în primă instanță; acesta din urmă este obligat prin lege să examineze legalitatea și temeinicia deciziei atacate bazându-se pe elementele dosarului de instrucție a parchetului și pe orice nou element de probă prezentată la el (paragraful 45 de mai sus). În plus, articolul 90 al

codului penale, pe baza căruia parchetul a înlocuit răspunderea penală a reclamantului cu o răspundere administrativă prin intermediul unei decizii care nu era susceptibilă, la acea vreme, nici-unui control din partea unui organ independent și imparțial, a fost, de atunci, abrogat și nu-și mai găsește echivalent în noua redactare a codului penal (paragraful 40 de mai sus).

74. În rezumat, în lumina legislației și practicii naționale la vremea faptelor, Curtea consideră că nu a fost audiată echitabil cauza penală a reclamantului de tribunalul București, organ care nu beneficia de jurisdicție deplină, care nu era “stabilit prin lege” și care nu oferea garanțiile procedurale cerute în materie penală, așa cum o cere articolul 6 al Convenției.

75. Prin urmare, această dispoziție s-a încălcat.

II. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII INVOCATE A ARTICOLULUI 2 § 1 AL PROTOCOLULUI NR. 7

76. Reclamantul invocă încălcarea dreptului la un grad dublu de jurisdicție în materie penală garantat de articolul 2 § 1 al Protocolului nr.7, care prevede următoarele:

“1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune penală de un tribunal are dreptul de a cere să fie examinată de o instanță superioară declarația de vinovăție sau condamnarea. Exercițarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul excepțiilor pentru infracțiuni minore așa cum sunt definite de lege sau atunci când interesatul a fost judecat în primă instanță de cea mai înaltă instanță sau a fost declarat vinovat și condamnat în urma unui recurs împotriva achitării sale.”

A. Argumentele părților

77. Guvernul consideră că faptele invocate de reclamant nu intră sub incidența paragrafului 1 al articolului 2 al Protocolului nr. 7. În opinia sa, hotărârea din 25 aprilie 2000 a tribunalului București nu constituie o declarație de vinovăție de natură să impună un drept la un grad dublu de jurisdicție. Guvernul menționează între altele că excepția prevăzută de paragraful 2 al articolului 2 apare în acest caz, ținând cont de faptul că infracțiunea pentru care reclamantul era urmărit avea un caracter minor. El subliniază că, dacă nu ar fi fost așa, procurorul n-ar fi putut aplica reclamantului o simplă amendă administrativă.

78. Guvernul admite că la data la care Curtea Constituțională a pronunțat decizia sa de recunoaștere a dreptului persoanelor interesate de a înainta un recurs împotriva ordonanțelor parchetului nu exista nici-o procedură specială care să reglementeze examinarea unei asemenea plângeri. Trebuie menționat că îi era totuși permis reclamantului să înainteze un recurs împotriva hotărârii din 25 aprilie 2000 prevalându-se de regulile de procedură cu caracter general.

79. Reclamantul contestă susținerile Guvernului. El susține că nu era vorba de o simplă amendă, ci și de confiscarea tuturor veniturilor sale, măsură pe care procurorul a ordonat-o la 31 iulie 1985 din greșeală și care a fost confirmată de tribunalul București în hotărârea sa din 25 aprilie 2000.

80. El subliniază că în lipsa dispozițiilor naționale nu i s-a permis să atace această hotărâre în fața unei instanțe superioare.

B. Aprecierea Curții

81. Curtea consideră că hotărârea tribunalului București din 20 iunie 2000, deși confirmă legalitatea ordonanței din 31 iulie 1985, a reiterat de fapt constatarea parchetului conform căreia reclamantul s-a făcut vinovat de nedeclararea valutei deținute în contul său în străinătate, și poate, prin urmare, să treacă drept o declarație de vinovăție, în sensul paragrafului 1 al articolului 2 al Protocolului nr. 7, care își găsește astfel aplicarea.

82. În privința excepției prevăzute de paragraful 2 al aceleiași dispoziții, Curtea s-a oprit asupra termenilor raportului explicativ la Protocolul nr.7, din care reiese în mod expres că, pentru a decide dacă o infracțiune are caracter minor, un criteriu important este problema de a ști dacă infracțiunea este pasibilă de închisoare sau nu (paragraful 46 *in fine* de mai sus). Ori, în acest caz, infracțiunea de care reclamantul s-a făcut vinovat în ochii autorităților era pasibilă de o pedeapsă cu închisoarea cuprinsă între șase luni și cinci ani (paragraful 35 de mai sus). Nu era așadar vorba, așa cum o indică Guvernul, de o infracțiune minoră care să fi justificat că nu a existat decât un singur grad de jurisdicție în materie penală. Excepția de la dreptul la un grad dublu de jurisdicție în materie de infracțiuni minore, prevăzută de paragraful 2 al articolului citat anterior nu este așadar aplicabilă având în vedere circumstanțele speței.

83. Trebuie amintit că Curtea a considerat deja, cu ocazia precedentelor cauze asupra cărora a fost sesizată, că procurorii parchetului general care, în cazul în speță, au adoptat ordonanța din 31 iulie 1985 și care s-au pronunțat ulterior – între 1985 și 1998 – asupra legalității sale în urma plângerilor ulterioare ale reclamantului acționau în calitate de magistrați ai ministerului public și nu îndeplineau cerința de independență față de executiv, nefiind “tribunale” în sensul articolului 6 § 1 al Convenției (*Vasilescu* citat

anterior, §§ 40-41 și *Pantea* citat anterior, §§ 238-239). Singura autoritate judiciară, independentă și imparțială care s-a aplecat așadar, în prezenta speță, asupra vinovăției presupuse a reclamantului este tribunalul București în hotărârea sa din 25 aprilie 2000.

84. Ori, un eventual recurs al reclamantului împotriva respectivei sentințe ar părea inevitabil sortit eșecului: așa cum recunoaște Guvernul, la vremea respectivă nu existau dispoziții legislative care să reglementeze căile de atac de care cel care a înaintat o plângere împotriva unei ordonanțe a parchetului ar fi dispus pentru a ataca, la nevoie, decizia primilor judecători în fața unei instanțe superioare; deși Guvernul face trimitere la regulile cu caracter general, reiese cât se poate de evident din practicile interne pertinente că instanțele naționale de control, în special Curtea Supremă de Justiție, declarau la acea vreme inadmisibil orice recurs împotriva deciziei prin care primii judecători examinaseră legalitatea sau temeinicia acțiunilor procurorului (paragraful 43 de mai sus).

85. Curtea relevă, desigur, că problema lipsei de reglementare națională a căilor de atac împotriva deciziei pronunțate în primă instanță de tribunalul competent să examineze plângerea împotriva unei ordonanțe a procurorului este de-acum reglementată de noul articol 278¹ al legii nr. 281 din 26 iunie 2003 (paragraful 45 de mai sus).

86. Ținând cont de legislație și de practicile naționale pertinente la vremea faptelor, precum și de repercusiunile pe care le-au avut asupra procedurii penale îndreptate împotriva reclamantului, Curtea consideră că reclamantul a fost lipsit de dreptul de a i se examina cauza penală de către două grade de jurisdicție, cu încălcarea articolului 2 al Protocolului nr. 7.

III. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

87. În temeiul articolului 41 al Convenției,

“Dacă Curtea declară că s-au încălcat Convenția sau Protocoalele sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite să se șteargă decât incomplet consecințele acestei încălcări, Curtea acordă părții vătămate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Dauna

88. Reclamantul cere cu titlu de prejudiciu material 34.200 euro (EUR) corespunzător cifrei valutei confiscate, cu dobânda respectivă cât și lipsei de câștig timp de trei luni în care a fost închis preventiv în 1985. El solicită 100.000 euro drept daună morală pentru a repara suferința și umilințele ce decurg din condițiile deplorabile la care a fost supus în timpul arestului său preventiv, neliniștea pe care a suferit-o din cauza derulării anchetei sale și care i-a provocat boala Parkinson.

89. Guvernul subliniază că acordarea unei sume referitoare la arestul preventiv al reclamantului sau la condițiile de detenție la care ar fi fost supus nu este în legătură directă cu plângerile declarate admisibile de Curte. El menționează între altele că interesatul nu a dovedit că există o legătură de cauzalitate între procedura care s-a derulat împotriva sa și boala Parkinson pe care susține că a făcut-o.

90. Curtea relevă că simpla bază de reținut pentru acordarea unei reparații echitabile constă, în cazul în speță, în faptul că reclamantul nu a putut beneficia de garanțiile articolelor 6 al Convenției și 2 al Protocolului nr. 7. Curtea nu ar putea face speculații asupra a ceea ce ar fi soluția procesului în caz contrar dar nu consideră irațional să creadă că interesatul a suferit o pierdere a șanselor reale și un prejudiciu moral sigur pentru remedierea cărora nu sunt suficiente constatările încălcării ce figurează în prezenta

hotărâre. Hotărând echitabil, așa cum o cere articolul 41, ea acordă interesatului 9.000 euro, toate cauzele prejudiciului reunite.

B. Cheltuieli și taxe

91. Reclamantul cere rambursarea sumei de 2.412 euro reprezentând, pe de o parte, taxa de timbru și onorariile avocatului în procedurile în fața instanțelor naționale și, pe de altă parte, cheltuielile pentru trimiterile poștale și copiile xerox ale documentelor pe care le-a trimis la Curte.

92. Guvernul nu se opune acordării unei sume care corespunde cheltuielilor necesare, demonstrare și legate de procedura națională și de cea în fața Curții.

93. Curtea consideră că toate cheltuielile și taxele cerute nu au fost cu adevărat și în mod necesar justificate și expuse. În aceste condiții, hotărând echitabil, ea consideră adecvat să acorde reclamantului 860 euro drept cheltuieli și taxe.

C. Dobânzi moratorii

94. Curtea consideră adecvat să bazeze rata dobânzilor moratorii pe baza ratei dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii centrale europene majorată cu un procent de trei puncte.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Decide că s-a încălcat articolul 6 § 1 al Convenției;
2. Decide că s-a încălcat articolul 2 al Protocolului nr.7;
3. Decide
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni începând din ziua în care prezenta sentință va deveni definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2

al Convenției sumele următoare, de transformat în lei românești la cursul de schimb aplicabil în ziua plății:

- i. 9.000 euro (nouă mii euro) pentru paguba materială și morală,
- ii. 860 euro (opt sute șazeci euro) drept cheltuieli și taxe;
- iii. orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit asupra respectivelor sume;

- b) că începând de la expirarea respectivului termen și până la plată, această sumă se va mări cu o dobândă simplă la o rată egală cu cea de împrumut marginal a Băncii centrale europene aplicabil în această perioadă, mărit cu un procent de trei puncte;

4. Respinge cererea de reparație echitabilă pentru restul.

Redactată în franceză, apoi comunicată în scris la data de 30 noiembrie 2006 cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 al regulamentului.

Vincent Berger

Boštjan M. Zupancic

Grefier adjunct

Președinte